

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA THƯ VIỆN – THÔNG TIN**

**TỔ CHỨC VÀ KHAI THÁC NGUỒN LỰC THÔNG TIN
TẠI THƯ VIỆN VIỆN SỬ HỌC**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

GIÁO VIÊN HƯỚNG DẪN : PGS.TS. TRẦN THỊ MINH NGUYỆT

SINH VIÊN THỰC HIỆN: CHU THỊ HUYỀN MY

LỚP: TV40A

HÀ NỘI - 2012

LỜI CẢM ƠN

Trước tiên, em xin gửi lời cảm ơn sâu sắc tới cô giáo Trần Thị Minh Nguyệt, người đã tận tình chỉ bảo và hướng dẫn em trong suốt quá trình thực hiện khóa luận này.

Em xin chân thành cảm ơn Ban Giám hiệu, các thầy cô trong Khoa Thư viện – Thông tin, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội đã giúp đỡ em trong quá trình học tập, nghiên cứu.

Em xin chân thành cảm ơn Ban lãnh đạo và các cán bộ của Viện Sử học nói chung và Thư viện Viện Sử học nói riêng đã tạo mọi điều kiện thuận lợi để em có thể hoàn thành khóa luận.

Em cũng xin được cảm ơn gia đình, bạn bè, những người đã động viên, khuyến khích em khi thực hiện khóa luận.

Chu Thị Huyền My

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
Chương 1: THƯ VIỆN VIỆN SỬ HỌC VÀ VẤN ĐỀ TỔ CHỨC, KHAI THÁC NGUỒN LỰC THÔNG TIN	9
1.1. KHÁI QUÁT VỀ THƯ VIỆN VIỆN SỬ HỌC.....	9
1.1.1. Quá trình hình thành và phát triển.....	9
1.1.2. Chức năng, nhiệm vụ.....	10
1.1.3. Đặc điểm nguồn lực thông tin.....	11
1.1.4. Đặc điểm người dùng tin và nhu cầu tin.....	19
1.2. NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ NGUỒN LỰC THÔNG TIN VÀ TỔ CHỨC, KHAI THÁC NGUỒN LỰC THÔNG TIN	22
1.2.1. Khái niệm nguồn lực thông tin.....	22
1.2.2. Vấn đề tổ chức và khai thác nguồn lực thông tin.....	25
1.3. Ý NGHĨA CỦA TỔ CHỨC, KHAI THÁC NGUỒN LỰC THÔNG TIN TRONG HOẠT ĐỘNG THƯ VIỆN Ở VIỆN SỬ HỌC	26
Chương 2: THỰC TRẠNG TỔ CHỨC VÀ KHAI THÁC NGUỒN LỰC THÔNG TIN TẠI THƯ VIỆN VIỆN SỬ HỌC	29
2.1. CÔNG TÁC TỔ CHỨC NGUỒN LỰC THÔNG TIN	29
2.1.1. Tổ chức kho tài liệu	29
2.1.2. Bảo quản tài liệu.....	31
2.1.3. Xây dựng bộ máy tra cứu.....	34
2.2. KHAI THÁC NGUỒN LỰC THÔNG TIN.....	37
2.2.1. Dịch vụ cho mượn đọc tại chỗ tài liệu.....	38
2.2.2. Dịch vụ cho mượn tài liệu.....	39

2.2.3. Dịch vụ photocopy tài liệu	41
2.2.4. Dịch vụ tra cứu tin	41
2.3. CÁC YẾU TỐ HỖ TRỢ TỔ CHỨC VÀ KHAI THÁC NGUỒN LỰC THÔNG TIN	46
2.3.1. Các công cụ hỗ trợ.....	46
2.3.2. Cơ sở vật chất, trang thiết bị	50
2.3.3. Nhân lực	51
2.4. ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG CÔNG TÁC TỔ CHỨC VÀ KHAI THÁC NGUỒN LỰC THÔNG TIN TẠI THƯ VIỆN VIỆN SỬ HỌC	52
2.4.1. Hiệu quả tổ chức và khai thác	52
2.4.2. Hạn chế và nguyên nhân	53
Chương 3: CÁC GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ TỔ CHỨC VÀ KHAI THÁC NGUỒN LỰC THÔNG TIN TẠI THƯ VIỆN VIỆN SỬ HỌC	56
3.1. NÂNG CAO HIỆU QUẢ TỔ CHỨC NGUỒN LỰC THÔNG TIN	56
3.1.1. Hoàn thiện tổ chức kho tài liệu	56
3.1.2. Tăng cường bảo quản tài liệu	57
3.1.3. Tăng cường chia sẻ nguồn lực thông tin.....	60
3.2. NÂNG CAO HIỆU QUẢ KHAI THÁC NGUỒN LỰC THÔNG TIN	61
3.2.1. Đa dạng hóa các hình thức khai thác	61
3.2.2. Nâng cao chất lượng phục vụ.....	62
3.3. NHÓM GIẢI PHÁP HỖ TRỢ.....	64
3.3.1. Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin	64
3.3.2. Nâng cao trình độ cán bộ thư viện.....	67
KẾT LUẬN.....	69
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	70

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong thời đại ngày nay, thông tin được coi là nguồn tài nguyên hàng đầu của mỗi quốc gia. Thông tin thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, giữ vai trò chính yếu trong nghiên cứu khoa học, là căn cứ của việc quản lý và tác động mạnh mẽ đến các hoạt động văn hóa - giáo dục. Hoạt động thông tin có mặt trong mọi ngành nghề, lĩnh vực đời sống. Từ đó, nguồn lực thông tin trở thành yếu tố quyết định cho việc xây dựng và phát triển của từng cơ quan, tổ chức nói riêng cũng như xã hội nói chung.

Đối với hoạt động thư viện, bên cạnh tiềm năng tài chính, cơ sở vật chất và nhân lực thì nguồn lực thông tin giữ vai trò vô cùng quan trọng. Một trong những chức năng chính của thư viện là lưu giữ, tổ chức và phổ biến thông tin từ thế hệ này sang thế hệ khác. Nguồn lực thông tin là cơ sở tổ chức sản phẩm và dịch vụ thông tin, liên quan mật thiết tới tất cả các khâu trong dây chuyền thông tin – thư viện, làm tiền đề cho các kế hoạch ngắn hạn hay dài hạn. Nói cách khác, để đánh giá hiệu quả hoạt động của bất kỳ cơ quan thư viện nào, không thể không nhắc đến yếu tố nguồn lực thông tin của cơ quan đó.

Cùng quá trình bổ sung, việc tổ chức và khai thác nguồn lực thông tin có ý nghĩa quan trọng trong hoạt động thư viện. Hiện tượng bùng nổ thông tin trong những thập kỷ gần đây đã tạo ra thời cơ và cả những thách thức mới cho hoạt động thư viện. Cơ hội tiếp cận và sử dụng thông tin ngày càng cao đồng thời người cán bộ thư viện phải có trình độ, kỹ năng chuyên môn để tổ chức và khai thác thông tin. Việc tổ chức tốt, khai thác triệt để nguồn lực thông tin vừa đáp ứng tối đa nhu cầu tin vừa làm gia tăng giá trị của nguồn lực thông tin.

Trên thực tế, nguồn lực thông tin ở mỗi cơ quan thư viện đều có những yếu tố đặc thù do chức năng, nhiệm vụ và đặc điểm đối tượng người dùng tin khác nhau. Nằm trong hệ thống thư viện chuyên ngành – đa ngành, trực thuộc Viện Khoa học Xã hội Việt Nam, Thư viện Viện Sử học là thư viện đầu ngành sử học cả nước. Nguồn lực thông tin tại đây chủ yếu là thông tin chuyên ngành dưới dạng tài liệu giấy với nhiều ngôn ngữ khác nhau, đặc biệt giá trị ở những tài liệu cổ do đặc trưng của bộ môn lịch sử. Phục vụ đối tượng người dùng tin là cán bộ nghiên cứu, nguồn lực thông tin của Thư viện Viện Sử học đóng góp không nhỏ cho quá trình nghiên cứu khoa học.

Với tính chất đặc thù của Thư viện Viện Sử học, công tác tổ chức và khai thác nguồn lực thông tin đòi hỏi sự quan tâm, nghiên cứu và triển khai nghiêm túc, cụ thể. Do hạn chế về quy mô, Thư viện Viện Sử học còn gặp rất nhiều khó khăn, nếu không nhanh chóng có những chiến lược mới trong việc tổ chức và khai thác, nguồn lực thông tin của Thư viện sẽ bị lãng phí vô ích, là tổn thất của nền khoa học nước nhà.

Từ những lý do quan trọng và cấp thiết trên, em xin chọn đề tài “*Tổ chức và khai thác nguồn lực thông tin tại Thư viện Viện Sử học*” làm đề tài khóa luận của mình, với mong muốn góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác tổ chức và khai thác nguồn lực thông tin tại Viện Sử học.

2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu: Công tác tổ chức và khai thác nguồn lực thông tin tại Thư viện Viện Sử học

Phạm vi nghiên cứu: Thư viện Viện Sử học từ năm 2007 đến nay

3. Mục tiêu và nhiệm vụ nghiên cứu

Mục tiêu nghiên cứu: Đề xuất các giải pháp nâng cao chất lượng tổ chức và khai thác nguồn lực thông tin tại Thư viện Viện Sử học.

Nhiệm vụ nghiên cứu:

- Làm rõ vai trò nguồn lực thông tin trong hoạt động thông tin – thư viện ở Viện Sử học
- Khảo sát, đánh giá thực trạng công tác tổ chức và khai thác nguồn lực thông tin tại Thư viện Viện Sử học
- Đề xuất giải pháp tăng cường hiệu quả tổ chức và khai thác nguồn lực thông tin tại Thư viện Viện Sử học

4. Phương pháp nghiên cứu

Khóa luận sử dụng các phương pháp nghiên cứu cụ thể sau:

- Phương pháp phân tích – tổng hợp tài liệu
- Phương pháp quan sát
- Phương pháp điều tra bằng bảng hỏi
- Phương pháp thống kê
- Phương pháp phỏng vấn trực tiếp

5. Bố cục đề tài

Ngoài mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục, khóa luận được chia thành 3 chương:

Chương 1: Thư viện Viện Sử học và vấn đề tổ chức, khai thác nguồn lực thông tin

Chương 2: Thực trạng tổ chức và khai thác nguồn lực thông tin tại Thư viện Viện Sử học

Chương 3: Các giải pháp nâng cao hiệu quả tổ chức và khai thác nguồn lực thông tin tại Thư viện Viện Sử học.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. ALA – Từ điển giải nghĩa thư viện học và tin học Anh – Việt (1996) / Phạm Thị Lệ Hương, Lâm Vĩnh Thế; Nguyễn Thị Nga dịch. Tucson, AZ: Galen Press.
2. Nguyễn Tiến Hiền, Kiều Văn Hốt (2010), Tổ chức và bảo quản tài liệu, Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
3. Nguyễn Hữu Hùng (2005), Thông tin: Từ lý luận tới thực tiễn, Văn hóa Thông tin, Hà Nội.
4. Trần Thị Mai (2000), Hoạt động thông tin tra cứu ở Thư viện Viện Sử học Việt Nam: Luận văn thạc sỹ thông tin – thư viện, Đại học Văn hóa Hà Nội, Hà Nội.
5. Vũ Dương Thúy Nga (2009), Phân loại tài liệu, Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
6. Trần Thị Nhung (2008), Bước đầu tìm hiểu hệ thống kho đọc và công tác phục vụ của Thư viện Viện Sử học: Báo cáo hết tập sự, Hà Nội.
7. Pháp lệnh thư viện (2001), Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
8. Đoàn Phan Tân (2006), Thông tin học, Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
9. Đoàn Phan Tân (2008), Tin học tư liệu, Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
10. Từ điển tiếng Việt (2009), Trung tâm Từ điển học, Nxb Đà Nẵng, Hà Nội.
11. Lê Văn Việt (2000), Cẩm nang nghề thư viện, Văn hóa Thông tin, Hà Nội.